

1

SKYRIUS

Miškas virto sniego ir ledo labirintu.

Jau valandą stebėjau tankmę, ir mano vieta medžių šakose pasidarė visai nebeparanki. Vėjo gūšiai stambiomis snaigėmis užpustė mano pėdsakus, kartu paslėpė ir bet kokio grobio ženklus.

Alkis nuvijo mane toliau nuo namų, nei paprastai drįsdavau eiti, bet žiemos metas sunkus. Žvėrys išsislapstė, sulindo į miško gelmę, kur negalėjau įžengti, ir man teko tik atsilikėliai – juos gaudžiau po vieną ir meldžiausi, kad iki pavasario užtektų.

Bet neužteko.

Sustirusiais pirštais persibraukiau akis, šluostydama prie blakstienų limpančias snaiges. Čia nebuvo medžių nugrauzta žieve, kurie reikštų, kad eita stirnos, – jos dar nepajudėjo. Jos liks, kol baigsis žievė, o tada keliaus šiaurėn, pro vilkų teritoriją, galbūt net į Pritiano laumių kraštą, kur mirtingieji nedrįsta nė kojos įkelti, jei jiems gyvenimas mielas.

Nuo tos minties nugara nubėgo šiurpas. Nuvijau ją, sutelkdama dėmesį į aplinką, į laukiantį darbą. Tiek ir teįstengiau jau daug

metų: galvoti tik apie tai, kaip išgyventi savaitę, dieną, valandą. O dabar, pradėjus snigti, pasiseks, jei apskritai ką nors pastebėsiu – ypač iš medžio, kai vos penkiolika pėdų į priekį gali įžiūrėti. Sustirusios galūnės judėjo skausmingai: nusiimdama lanką ir sliuogdama iš medžio, mėginau garsiai nedejuoti.

Aplėdėjęs sniegas čėžėjo po suplyšusiais batais, sukandau dantis. Prastas matomumas, nereikalingas triukšmas – šitaip tikrai ir vėl grįšiu tuščiomis.

Liko vos kelios valandos dienos šviesos. Jei tuojau nepasuksiu namo, kelio teks ieškoti tamsoje, o mintyse dar tebeaidėjo miesto medžiotojų įspėjimai: bastosi milžiniški vilkai, ir jų gausu. Nė neminint kuždesių apie netoliese pastebėtas keistas žmogystas – aukštas, šiurpias ir mirtinai pavojingas.

Kad tik ne laumės – meldavosi medžiotojai mūsų seniai pamirštiems dievams; ir aš slapta meldžiausi su jais. Per aštuonerius metus, kai gyvename kaime, už vos dviejų dienų kelio nuo nemirtingųjų Pritiano sienos, puolimų išvengėme – nors klajojantys prekijai kartais atnešdavo žinių apie tolimus pasienio miestus, paverstus griuvėsių, kaulų ir pelenų krūva. Tie pasakojimai, kuriuos kaimo seniūnai anksčiau telaikydavo gandais, pastaraisiais mėnesiais virto įprastais kiekvienos turgaus dienos šnabždesiais.

Smarkiai rizikavau, eidama taip giliai į mišką, bet vakar baigėme paskutinį kepalą duonos, o užvakar – džiovintos mėsos likučius. Bet vis tiek verčiau dar naktį praleisiu tuščiu pilvu nei pati tapsiu vilko vakariene. Ar laumės.

Nors iš manęs ne kažin kokia puota. Tokiu metų laiku perkarau, net šonkaulius galėjai suskaičiuoti. Kuo lengviau ir tyliau vaikščiojau tarp medžių, susiėmusi tuščią sopantį pilvą. Žinojau,

kokiais veidais mane pasitiks dvi vyresniosios seserys, kai į trobelę ir vėl grįšiu tuščiomis.

Kelias minutes uoliai ieškojusi, pritūpiau tarp snieguotų krūmokšnių. Pro spyglius neblogai mačiau proskyną ir ja tekantį upe-liūkštį. Kelios lede pramuštos skylės rodė, kad juo einama dažnai. Galbūt kas nors pasirodys. Tikiuosi.

Giliai iškvėpiau pro nosį, lanko galą įrėmiau į žemę ir kakta atsirėmiau į šiurkštų medį. Be maisto nė savaitės nebeištersime. O elgetaujančių šeimų jau tiek daug, kad nėra jokios vilties ko nors išprašyti iš turtingesnių miestelėnų. Buvau savo akimis regėjusi, kiek tesiekia jų širdingumas.

Patogiausiai ir ėmiau kvėpuoti ramiai, pro vėją klausydamasi miško. Snaigės vis krito, šoko ir rangėsi lyg žerintys purlai, šviežia švaria baltuma užklojo pilkšvą pasaulį. Ir beveik prieš savo valią, nepaisydama sustirusio kūno, nutildžiau negailestingas, plėšrias mintis ir apžvelgiau apsnigtą mišką.

Kadaise buvau pratusi gėrėtis vos sudygusia žole tamsioje išartoje dirvoje ar ametisto sage tarp smaragdinio šilko klosčių; kadaise svajodavau ir alsuodavau spalvomis, šviesa ir formomis. Kartais net pasvajodavau, kad ateis diena, kai seserys bus ištekintos, ir liksime tik su tėvu, mudviem pakaks maisto, atliks pinigų dažams ir netrūks laiko spalvas ir formas lieti ant popieriaus, drobės ar trobelės sienų.

Tik tai nebus greitai, o gal ir niekada. Tad man teliko šitokios akimirkos. Gėrėtis blyškios žiemos šviesos blyksniais ant sniego. Nė neprisiminiau, kada pastarąjį kartą pastebėjau ką nors dailaus ar įdomaus.

Pavogtos valandos apleistoje daržinėje su Isaku Heilu nesiskaito; jos būdavo alkanos, tuščios, kartais žiaurios, bet niekada gražios.

Vėjas nustojo kaukti ir tik dūsavo. Snaigės dabar krito tingiai, stambiais, sunkiais kšniais, nugulančiais kiekvieną medžių gumbą ir plyšį. Mirtinas, švelnus sniego grožis mane kerėjo. Netrukus turėsiu grįžti į dumblinus, užšalusius kaimo takus, į ankštą ir tvankią trobelę. Kažin kokioje mažoje širdies kertelėje nuo tos minties net krūptelėjau.

Kitapus proskynos sušnarėjo krūmai.

Lanką išsitraukiau negalvodama. Pažvelgiau pro spyglius ir kone aiktelėjau.

Vos už trisdešimties žingsnių stovėjo nedidelė stirna, dar ne per daug sulysusi nuo žiemos, bet gana peralkusi, kad imtų graužti žievę nuo proskynos medžio.

Šitokia stirna mano šeima galėtų misti savaitę.

Net seilę nurijau. Nusitaikiau tyliai lyg vėjas, šnarantis tarp sudžiūvusių lapų.

Ji toliau draskė žievę, lėtai kramtė, nė nenutuokdama, kad vos už kelių jardų tyko mirtis.

Pusę mėsos galėsiu sudžiovinti, o kitką suvalgysime iškart – troškiniai, pyragai... Odą bus galima parduoti, galbūt pasiūti drabužį kuriai nors iš mūsų. Man reikia naujų batų, bet Eleinai – naujo apsiausto, o Nesta būtinai įsigeisdavo visko, ko turi kitos.

Pirštai suvirpėjo. Šitiek maisto – tikras išsigelbėjimas. Susikaučiau, atsikvėčiau, dar kartą nusitaikiau.

Bet gretimame krūme spindėjo auksinės akys.

Miškas nuščiuvo. Vėjas nurimo. Net sniegas liovėsi kritęs.

Mirtingieji nebegarbino dievų, bet, jei būčiau žinojusi pamirštus jų vardus, būčiau ėmusi melstis. Visiems. Pridengtas tankmės, vilkas sėlino artyn, nenuleisdamas akių nuo nieko nenujaučiančios stirnos.

Jis buvo milžiniškas – sulig poniu, ir nors buvau apie tokius įspėta, burna išdžiūvo lyg smėlis.

Už dydį atrodė grėsmingesnė antgamtiška jo tylą: krūmokšniais jam sėlinant vis arčiau, stirna neišgirdo, nepastebėjo. Toks didžiulis gyvūnas negali būti toks tylus. Bet jei jis – ne šiaip sau gyvūnas, jei jis Pritiano kilmės, jei jis – kokia nors laumė, tuomet mažiausia, kas man gresia, – būti suėstai.

Jei jis – laumė, man seniai reikėjo sprukti.

Bet galbūt... galbūt padaryčiau gerą darbą pasauliui, savo kaimui, sau, jei nudėčiau, kol jis manęs nepastebėjo. Juk nesunku paleisti strėlę į akį.

Nepaisant dydžio, *atrodė* kaip vilkas. *Gyvūnas*, tikinau save. *Tik gyvūnas*. Neleidau nė pagalvoti kitaip – juk reikia blaivios galvos, ramiai alsuoti.

Turėjau medžioklinį peilį ir tris strėles. Dvi buvo paprastos – tokio dydžio vilkui, ko gero, ne pavojingesnės už bitės įgėlimą. Bet trečia, ilgiausia ir sunkiausia, buvo pirкта iš klajojančio prekijo tą vasarą, kai turėjome užtektinai variokų tokioms brangenybėms. Išdrožta iš šermukšnio, su geležies antgaliu.

Iš dainų, dainuotų vietoje lopšinių prie mūsų lopšio, visi nuo kūdikystės žinojome, kad laumės bijo geležies. Bet tik šermukšnis jų nemirtingus gydomuosius kerus sutrikdo tiek, kad žmogus spėtų suduoti mirtiną smūgį. Sklido tokios legendos ir gandai. Vienintelis šermukšnių poveikio įrodymas – kad jų pasitaikydavo taip retai. Šiuos medžius buvau mačiusi piešiniuose, bet niekada neregėjau savo akimis – juos seniai sudegino Didžiosios Fėjos. Liko vienas kitas, dažniausiai menkas, susisukęs ir aukštuomenės slepiamas giraitėse už aukštų tvorų. Įsigijusi strėlę, savaičių savaites laužiau galvą, ar ne veltui išleidau pinigus tam brangiam pagaliui,

gal jis nė netikras, ir šermukšnio strėlė trejus metus nepanaudota stirksojo mano strėlinėje.

Dabar ją išitraukiau, judėdama kuo mažiau – kad tik tas pabaisa vilkas nepažvelgtų į mane. Strėlė buvo tokia ilga ir sunki, kad tikrai ji sužalos – gal net nužudys, jei gerai nusitaikysiu.

Krūtinę ėmė spausti, net gelti. Ir tą akimirką supratau, kad mano likimas priklauso nuo vienintelio klausimo: ar vilkas vienas?

Tvirtai suėmiau lanką ir įtempiau templę. Šaudžiau neblogai, bet vilko niekada nebuvo sumedžiojusi. Maniau, man sekasi – ir dar kaip. Bet dabar... Nežinojau, kur taikyti, ir ar jis greitas. Prašauti niekaip nevalia. Juk turiu vienintelę šermukšnio strėlę.

O jei po tuo kailiu tikrai daužosi laumės širdis, juo geriau. Juo geriau, kai jie šitaip mus skriaudė. Nenorėčiau, kad šitas paskui įsliūkintų į kaimą ir imtų skersti, maitoti, kamuoti. Tegu stimpa čia ir dabar. Su džiaugsmu ji nudėsiu.

Vilkas prislinko artyn, po jo letena, stambesne už mano delną, trakstelėjo šakelė. Stirna sustingo. Ji apsidairė, pastačiusi ausis į pilką dangų. Vilkui tykant pavėjui, ji jo nematė ir neužuodė.

Jis nunarino galvą, ir didžiulis sidabrinis kūnas – tobulai susiliejęs su sniegu ir šešėliais – pritūpė ant užpakalinių kojų. Stirna vis dar žvelgė ne į tą pusę.

Pažvelgiau į stirną, į vilką, vėl į stirną. Jis vienas – nors tiek pasisekė. Bet jei vilkas stirną nubaidys, man liks tik alkanas didžiulis vilkas – galbūt laumė, – kuris tuoj ims dairytis kito grobio. O jei jis ją papjaus, sugadins brangų kailį ir taukus...

Jei klaidingai nuspręsiu, prarasiu ne tik savo gyvastį. Bet jau aštuonerius metus, kai medžioju miške, mano gyvenimas – vieni pavojai, o aš dažniausiai nusprendžiu teisingai. Dažniausiai.

Lyg pilkas, baltas ir juodas žaibas vilkas šovė iš krūmokšnio, sužvilgo geltonos iltys. Atviroje vietoje jis atrodė dar didesnis, tikras raumenų, greičio ir galingos jėgos stebuklas. Stirnai neliko jokių vilčių.

Paleidau šermukšnio strėlę, kol jos visai nesudraskė.

Strėlė įsmigo į šoną, dievaži, net žemė sudrebėjo. Jis amtelėjo iš skausmo, paleido stirnos gerklę, o ant sniego tryško jo kraujas – ryškus it rubinai.

Jis atsigrėžė į mane, išplėtęs geltonas akis, pašiaušęs kukšterą. Duslus urzgimas nugrumėjo man iki pat paširdžių, pašokau, maldama sniegą, traukdama dar vieną strėlę.

Bet vilkas tik žvelgė į mane kruvinais nasrais, šermukšnio strėlė styrojo jo šone. Vėl ėmė snigti. Jis *pažvelgė* su tokia savastimi ir nuostaba, kad paleidau antrą strėlę. Dėl visa pikta – jei tas protas būtų nemirtingas ir blogas.

Jis nė nemėgino išsisukti nuo strėlės, pervėrusios išverstą geltoną akį.

Sukniubo.

Man akyse susiliejo spalvos ir tamsa, sumišusi su sniegu.

Jo kojos trūkčiojo, pro vėją skverbėsi tylus inkštimas. Negali būti – jau turėjo būti nustipęs, o ne vis dar stipti. Strėlė į akį susmigo beveik iki žąsies plunksnos.

Nesvarbu, ar jis vilkas, ar laumė. Juk jį pervėrė šermukšnio strėlė. Visai netrukus nudvės. Bet, nusibraukus sniegą ir slenkant artyn, nors dar išlaikant atstumą, rankos vis tiek virpėjo. Iš mano padarytų žaizdų kliokė kraujas, raudonai dažantis sniegą.

Vilkas letenomis kasė žemę, o alsavimas jau lėtėjo. Ar jam labai skauda, ar jis inkščia, vien norėdamas nuginti mirtį? Kažin ar norėčiau žinoti.

Aplink sūkuriavo sniegas. Žvelgiau į jį, kol anglies, obsidiano ir dramblio kaulo kailis nustojo kilnojęsis. Vilkas – tikrai tik vilkas, nors ir didelis.

Krūtinę slėgęs akmuo nusirito, giliai atsidusau, o garas iš burnos pakibo priešais lyg debesėlis. Šermukšnio strėlė tikrai mirtina, kad ir ką ji būtų pakirtusi.

Paskubomis apžiūrėjusi stirną, supratau, kad panešiu tik vieną žvėrį – ir tai bus nelengva. Bet palikti vilką buvo gaila.

Nors ir gaišdama brangų laiką – laiką, per kurį bet koks plėšrūnas galėjo užuosti šviežią kraują, – jį nudyriau ir nuvaliau strėles.

Bent rankos sušilo. Kruviną vilkenos pusę uždengiau stirną nužudžiusią žaizdą ir užsimečiau nešulį ant pečių. Iki trobelės – kelios mylios, o aš juk nenorėčiau, kad kraujo pėdsakais mane sektų visi, kas tik turi iltis ir nagus.

Stenėdama nuo naštos, suėmiau stirnos kojas ir paskutinįsyk atsigrėžiau į garuojančią vilko dvėseną. Auksinė akis dabar žvelgė į snieguotą dangų, ir to nustipėlio akimirką gailėjau.

Bet čia miškas, o dabar žiema.